

PAPER DETAILS

TITLE: INTERNET KAFELERİN KULLANIM AMAÇLARI, YANLIŞ ALİSKANLIKLAR VE EĞİTİM
DÜZEYİNE GÖRE FARKLILIKLAR

AUTHORS: Özgen KORKMAZ,Ahmet MAHIROĞLU

PAGES: 99-116

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1495085>

İNTERNET KAFELERİN KULLANIM AMAÇLARI, YANLIŞ ALIŞKANLIKLAR VE EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE FARKLILIKLAR

Özgen KORKMAZ

Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü.

Ahmet MAHİROĞLU

Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü.

Geliş Tarihi:02.07.2007

Yayına Kabul Tarihi:05.10.2007

ÖZET

Bilişim teknolojilerinin, özellikle bilgisayar ve internetin kullanımı, sunduğu imkanlardan dolayı dünyada hızla artmaktadır. Bilgisayarı veya interneti olmayan kullanıcılar, büyük ölçüde internet kafelerden yararlanmaktadır. Bu yüzden, bilişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşmasında internet kafeler önemli rol oynamaktadır.

Bu çalışmanın amacı Kırşehir’de internet kafelerden yararlanan kullanıcıların bilgisayar ve interneti hangi amaçlar için ve ne sıklıkla kullandığını, bu kullanım ile ilgili bağımlılık, şiddet içerikli oyunlar veya cinsellik gibi yanlış alışkanlıklar geliştirip geliştirmediklerini ve öğrenim düzeylerine göre farklılık olup olmadığını belirlemektir.

Araştırma betimsel nitelikli tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini ise Kırşehir ilinde gönüllülerden seçilen dört internet kafe ve bu internet kafelerde bulunan gönüllü müşterilerden anketi dolduran 170 kullanıcı ve fakültelere ve yüksekokullara göre tabakalama yöntemi ile seçilmiş 304 lisans öğrencisi olmak üzere toplam 474 kullanıcı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin örnekleme uygulanması ile elde edilen verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve varyans analizi istatistikleri kullanılmış, verilerin manidarlık testlerinde 0,05 manidarlık düzeyi esas alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilgisayar, internet, internet kafe, eğitim, etik, bilgi toplumu

THE PURPOSE OF USE OF INTERNET CAFES SHOPS, BAD HABITS AND DIFFERENCES AMONG INTERNET USERS ACCORDING TO EDUCATIONAL LEVELS

ABSTRACT

Technology, especially computers, has been widely used all over the world for supplying various opportunities to individuals. Demand to the use of computer users who don't have personal computers is mostly supplied by internet cafe shops. These internet cafe shops have significant role to widespread information and communication technologies.

The purpose of this study is to determine the objectives of the computer users and how often they use IT in internet shops in Kırşehir. This study is also aimed to identify if these users addicted bad habits like addiction, games about intensity or sexuality and there were any significant difference according to their educational levels.

In this descriptive study survey method was used. The sample of the research was composed of 474 participants in Kırşehir. 170 participants of these were the ICT users to whom questionnaire given in 4 internet shops and 304 of whom were the students at university. A public survey was also used in addition to the data collected. Data was analyzed and presented as frequency, percentages, arithmetic means and variance analysis was also used. The level of the meaningfulness was taken as 0.05.

Keywords: Computer, internet, internet cafe shop, education, ethic

1.1. Giriş

Milli Eğitim Bakanlığının (2004) internet etiğine ilişkin 12602 sayılı genelgesinde İnternet, “dünya üzerinde var olan milyonlarca ağın birbirleriyle ortak bir protokol çerçevesinde iletişim kurmasını ve birbirlerinin kaynaklarını paylaşmasını sağlayan birden fazla yerel ya da geniş ağ arasında kurulan kaynak kümesidir” şeklinde tanımlanmaktadır. Aynı genelgede bilgisayar ve internetin günümüzün en etkili iletişim aracı olduğu, günlük hayatımıza girdiği ve eğitim-öğretim alanında da en etkili araçlardan biri hâline geldiği vurgulanmaktadır.

Bilişim teknolojilerinin, özellikle bilgisayar ve internetin kullanımı, sunduğu fırsatlardan dolayı dünyada hızla artmaktadır. Hatta bu teknolojilerin kullanılma düzeyi bir ülkenin gelişmişliğini gösteren göstergelerden biri haline gelmiş durumdadır. Ancak Türkiye İstatistik Kurumunun verileri incelendiğinde ülkemizdeki ailelerin sadece %12,89’unda bilgisayar bulunduğu ve sadece nüfusun %6,68’inin internete bağlanabildiği görülmektedir. Yine Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre ülkemizdeki nüfusun %22,94’ünün bilgisayar ve %17,55’inin internet kullanabildiği anlaşılmaktadır (TÜİK, 2005). OECD ülkelerinde internet kullanım oranı %38, AB ülkelerinde %42, ülkemizde ise %15’dir (Uzunoğulları, 2006). Bu rakamlara

göre ülkemizin bilgisayar ve internet kullanımı konusunda hem OECD (Kalkınmakta Olan Ülkeler Örgütü), hem de AB’nin (Avrupa Birliği) çok gerisinde olduğu görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumunun verileri incelendiğinde nüfusun %12,89’unun bilgisayarı olduğu halde %22,4’ünün bilgisayar kullandığı, %6.68’inin internet bağlantısı olduğu halde %17,55’inin internet kullandığı görülmektedir (TÜİK, 2005). Bu durumda nüfusun %10,05’inin bilgisayar ve %10,87’sinin interneti başka ortamlarda kullandıkları söylenebilir.

Günümüzde internet kafeler bütün şehirlerimizde yaygın bir şekilde yer almaktadır. Açılışlarından bugüne kadar çeşitli süreçlerden geçen internet kafeler müşterilerine bilgisayar ve internet kapsamında çeşitli hizmetler vermektedirler (Andiç, 2002).

Dünyada ilk internet kafe, 1994’te Londra’da açılmış ve bu tarihten sonra hızla yayılmaya başlamıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de internet kafe fikri kısa sürede yayılmış ve bu kafelerin sayısı 2004 yılında 11.222’ye ulaşmıştır (Aktaş, 2004).

İnternet kafelerin sayısındaki artıştan hareketle bilgisayarı ve interneti olmayan nüfusun oluşturduğu talebi, büyük ölçüde internet kafelerin karşılamakta olduğu söylenebilir. Taşpınar ve Gümüş (2005) tarafından yapılan araştırma, internet kafeye

gelen kullanıcıların %26,1'inin evinde bilgisayar ve %18,1'ininde evinde internet olduğu halde internet kafeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Dolayısıyla ülkemizde bu teknolojilerin kullanımının yaygınlaşmasında internet kafeler önemli rol oynamaktadır.

Ayrıca internetin kullanımında olumlu gelişmeler sağlayacak davranışlar kadar, yanlış kullanımdan kaynaklanan olumsuzlukları da göz önünde bulundurmamak gerekirken ve bu yüzden bilgisayar ve internet kaynaklarının amacına uygun kullanılma alışkanlıkları konusunda da yine internet kafelere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Wu ve Cheng (2007) tarafından Tayvan'da 303 kişi üzerinde yapılan araştırmada, internet kafelere giden genç öğrencilerde internet bağımlılığı gözlemlendiği, bu bağımlılığın sosyalleşme ve psikolojik problemlere neden olduğu ve bu durumun erkeklerde daha yaygın olduğu ifade edilmektedir.

Taşpınar ve Gümüş'ün (2005) araştırmasına göre internet kafeye devam edenlerin %77,37'sinin internet kafelere sadece eğlence amacıyla gittiği, dolayısıyla internet kafelerin eğlence merkezi olarak kullanıldığı ve daha çok çocuklara ve gençlere hitap ettiği görülmektedir.

Bu yüzden sayıları her geçen gün biraz daha artan ve ülkemizdeki bilgisayar ve

internet kullanıcılarının neredeyse yarısına hizmet veren bu kafelerin, bilgisayar ve interneti kullanma alışkanlıklarımızı oluşturan ve yönlendiren kritik kurumlar olduğu görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

İnternet kafelerin bilgisayar ve internet etiği çerçevesinde birer eğitim, araştırma ve iletişim kurumu şeklinde hizmet veren kurumlar olarak topluma kazandırılması son derece önemlidir.

Bu çerçevede araştırmanın amacı, Kırşehir'de internet kafelere gelen kullanıcıların profilini, bilgisayar ve internetin hangi amaçlar için ne sıklıkla kullanıldığını, bilgisayar ve internetle ilgili geliştirilmiş yanlış alışkanlıklar veya bağımlılık olup olmadığını belirlemektir.

Araştırmanın bir başka amacı ise; internet kafelere gelen diğer kullanıcılarla üniversite öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanma alışkanlıkları arasındaki farkı ortaya koymaktır.

2. Materyal ve Metot

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, tarama modelinde yürütülmüş betimsel bir araştırmadır. "Betimsel araştırmalar ilgilenilen durumu tanımlarlar." (Karasar, 1993). İnternet kafelere giden kullanıcıların görüşlerine göre, kullanıcıların internet kafeleri hangi

amaçlarla ve ne sıklıkla kullandıkları betimlenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni; Kırşehir ilinde faaliyet gösteren 43 internet kafe ve burada bulunan müşteriler ile lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan 3.556 fakülte ve yüksekokul öğrencileridir.

Tablo 1. Anket Uygulanan Grupların, Planlanan ve Geri Dönen Anket Sayıları

Grup Adı	Planlanan Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı
Eğitim F.	120	106
Fen Edebiyat F.	80	80
Beden Eğitimi ve Spor Y.O.	60	59
Sağlık Y.O.	60	59
1. İnternet Kafe	50	45
2. İnternet Kafe	50	41
3. İnternet Kafe	50	44
4. İnternet Kafe	50	40
TOPLAM	520	474

Örnekleme ise, Kırşehir ilinde faaliyet gösteren dört internet kafe ve bu internet kafelere gelen müşterilerden anketi gönüllü olarak dolduran 170 kişi ile lisans düzeyinde eğitim veren fakülte ve yüksekokullara göre tabakalama yöntemi ile seçilmiş Eğitim Fakültesinden 106, Fen Edebiyat Fakültesinden 80, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulundan 59 ve Sağlık

Yüksekokulundan 59 olmak üzere toplam 304 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, literatür taraması ve anket yöntemiyle kaynak gruplardan toplanmıştır. Anket geliştirme sürecinde gönüllü olan dört internet kafede ön uygulama yapılarak, kullanıcılardan kendilerine sorulan açık uçlu soruları cevaplamaları istenmiştir. Kullanıcıların cevapları incelenerek elde edilen görüşler anket maddesine çevrilmiştir. Ayrıca Webb tarafından internet bağımlılığını belirlemeye yönelik olarak belirlenen maddeler de (Webb, 2004, Akt:Güneş, 2006, s:365–366) anket maddesi haline getirilerek, ankete nihai şekli verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde öğrencilerin verdikleri cevapların beş dereceli ölçeğe göre puan aralıkları şöyle belirlenmiştir:

1,00-1,79	Asla	} (5-1=4/5=0,80)
1,80-2,59	Nadiren	
2,60-3,39	Bazen	
3,40-4,19	Genellikle	
4,20-5,00	Her zaman	

Öğrencilerin cevaplarına dayalı olarak hesaplanan ortalama puanlar, yukarıda verilen düzeyler ile açıklanmıştır. Bulgular ve yorumlarda her bir madde bu ölçütler dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Anketin örnekleme uygulanması ile elde edilen verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve varyans analizi istatistikleri kullanılmış, verilerin manidarlık testlerinde $p < 0,05$ manidarlık düzeyi esas alınmıştır.

Tablo2: Kullanıcı Profili

	Kız	Erkek	Toplam
İlköğretim	5	15	20
Grup %	25,0%	75,0%	100,0%
Toplamdaki %	1,8%	7,5%	4,2%
Lise	50	100	150
Grup %	33,3%	66,7%	100,0%
Toplamdaki %	18,3%	49,8%	31,6%
Yüksekokul	90	28	118
Grup %	76,3%	23,7%	100,0%
Toplamdaki %	33,0%	13,9%	24,9%
Fakülte	128	58	186
Grup %	68,8%	31,2%	100,0%
Toplamdaki %	46,9%	28,9%	39,2%
Toplam	273	201	474
Grup %	57,6%	42,4%	100,0%
Toplamdaki %	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 2’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %4,2’si ilköğretim okulu mezunu, %31,6’sı lise öğrencisi veya mezunu, %24,4’ü yüksekokul öğrencisi, %39,2’si de fakülte öğrencisidir. Buradan hareketle ilköğretim okulu mezunlarının internet kafelere daha az gittikleri, bunun muhtemel sebebinin de; öğrenimleri sırasında bilgisayar kullanmayı öğrenmemiş olmaları ve öğrenim düzeylerinin, onları yeteri kadar cesaretlendirmemesinin olduğu söylenebilir. Yüksekokul mezunlarının İnternet kafelere gelme oranının diğerlerinden az olması, bu okullarda okuyan öğrencilerin akademik kaygıdan çok meslek edinmeye ağırlık vermeleri, bu nedenle de bilgisayar kullanma konusunda

3. Bulgular ve Yorumlar

3.1. Genel Kullanıcı ve Kullanım Profili

Tablo 2’de araştırmaya katılan kullanıcıların genel profili sunulmuştur.

akademik kaygı taşıyanlara oranla daha az istekli olmalarına bağlanabilir.

Araştırmaya katılan ilköğretim mezunlarının %25’i kız, %75’i erkek, lise öğrencisi veya mezunlarının %33,3’ü kız, %66,7’si erkek, yüksekokul öğrencilerinin %76,3’ü kız, %23,7’si erkek, fakülte öğrencilerinin % 68,8’i kız, %31,2’si erkek olmak üzere toplamda %57,6’sı kız, %42,4’ü erkektir. Ayrıca araştırmaya katılan kullanıcıların yaş aralığı 16-30 olup, yaş ortalaması yaklaşık 21’dir.

Tablo 3’de kullanıcıların bilgisayarı ne amaçla kullandıklarına ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 3: Kullanıcıların Bilgisayar Kullanım Amaçlarına İlişkin Ortalamalar

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Ders çalışmak için.	1	2	3.13	3.01
İnternete girmek için.	2	4.13	3.92	3.70
Müzik dinlemek için.	2.75	2.40	2.96	2.71
Oyun oynamak için.	3	2.40	2.24	1.88
Ödev yapmak için.	1	1.63	3.50	3.44
Televizyon izlemek için.	1	1.17	1.42	1.46
Yabancı dil öğrenmek için.	1	1.20	1.60	1.53
$\bar{X}$ (Toplam)	1.67	2.13	2.68	2.53

Tablo 3'e göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların bilgisayar kullanım amaçlarına yönelik düşünceleri 1-3; lise mezunu veya öğrencilerinin 1,17-4,13,

yüksekokul öğrencilerinin 1,42-3,92 ve fakülte öğrencilerinin 1,46-3,70 arasında değişmektedir.

Tablo 4: Kullanıcıların Bilgisayar Kullanım Amaçlarına İlişkin Anova Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	33,548	3	11,183	46,63	0,00	1-2, 1-3, 1-4, 2-3, 2-4
Grupiçi	112,692	470	0,240			
Toplam	146,240	473				

Tablo 4'deki analiz sonuçlarına göre, bilgisayar kullanım amaçlarının, kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımından anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F_{(3-470)}=46,63$, $p<0,05$].

Yapılan Scheffe testi (Büyüköztürk, 2001, s.48) sonuçlarına göre fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında bir fark olmadığı, ilköğretim okulu mezunları ile lise mezun veya öğrencileri ve fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında ve lise mezunları ile fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir.

İlköğretim mezunu kullanıcılar bilgisayarını bazen müzik dinlemek ve oyun oynamak için, nadiren de internete girmek için kullanmaktadır. Lise mezunları veya öğrencileri bilgisayarını genellikle internete girmek, nadiren de ders çalışmak, müzik dinlemek ve oyun oynamak için kullanmaktadır. Fakülte ve Yüksekokul öğrencileri bilgisayarını genellikle ödev yapmak ve internete girmek, bazen ders çalışmak ve müzik dinlemek, nadiren de oyun oynamak için kullanmaktadır. Araştırmaya katılan kullanıcılar, bilgisayarını televizyon izlemek veya yabancı dil öğrenmek için daha az kullanmaktadır.

Sonuç olarak ilköğretim okulu mezunu kullanıcılar bilgisayarı genellikle oyun oynamak ve müzik dinlemek için kullanırken, lise mezunları internete girmek için kullanmaktadır. Yüksekokul veya fakülte öğrencileri ise bilgisayarı internete girmenin yanı sıra, ders çalışmak ve oyun oynamak için de kullanmaktadırlar.

İlköğretim okulu ve lise gruplarının bilgisayarları ders çalışmak veya ödev yapmak için kullanmayışının sebebi, araştırmaya katılan bazı kullanıcıların mezun durumda olmasından kaynaklandığı düşünülmekle birlikte, yüksekokul ve

Tablo 5: Öğrencilerin İnterneti Kullanım Amaçları

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Bilgi almak/araştırma yapmak için.	1	2,57	3,94	4,15
e-posta almak-göndermek için.	1	2,63	3,29	3,11
Haberlere erişmek ve gündemi takip etmek için.	1,75	1,90	2,97	3,04
Kız/Erkek arkadaş edinmek için.	4	2,53	1,47	1,24
Oyun oynamak için.	1,75	2,60	2,07	1,69
Ödev yapmak için.	1	1,73	3,55	3,40
Sanal seks için.	1	1,03	1,05	1,08
Sohbet etmek için.	3	2,62	2,62	2,35
Web sitesi güncellemek için.	1	1,86	1,86	1,56
Yabancı dil öğrenmek için.	1	1,59	1,59	1,56
$\bar{X}$ (Toplam)	1,66	2,02	2,44	2,31

Tablo 5'e göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların internet kullanım amaçlarına yönelik düşünceleri 1-4, lise mezunu veya öğrencilerinin 1,59–2,63,

fakülte öğrencilerine araştırmaya yönelik daha çok ödev verildiği de düşünülebilir. Ayrıca ilköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencilerinin bilgisayarı, sadece vakit geçirme veya boş zaman değerlendirme, yüksekokul veya fakülte öğrencilerinin ise bilgisayarı bilgiye erişme aracı olarak algıladıkları düşünülebilir.

Tablo 5'de kullanıcıların interneti ne amaçla kullandıklarına ilişkin veriler sunulmuştur.

yüksekokul öğrencilerinin 1,47-3,94 ve fakülte öğrencilerinin 1,08-4,14 arasında değişmektedir.

Tablo 6: Kullanıcıların İnternet Kullanım Amaçlarına İlişkin Anova Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	19,836	3	6,612	27,040	0,00	1-2, 1-3,
Grupiçi	114,927	470	0,245			1-4, 2-3,
Toplam	134,763	473				2-4

Tablo 6'daki analiz sonuçları, internet kullanım amaçlarının, kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=27.040$, $p<0,05$].

Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında bir fark olmadığı, ilköğretim okulu mezunları ile fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında ve lise mezunları ile fakülte ve yüksekokul öğrencileri arasında anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir.

İlköğretim mezunu kullanıcılar interneti genellikle kız/erkek arkadaş edinmek için, bazen de sohbet için kullanmaktadır. Lise mezunları veya öğrencileri interneti bazen e-posta alıp göndermek ve oyun oynamak için, nadiren de haberleşme, kız/erkek arkadaş bulmak ve sohbet etmek için kullanmaktadır. Fakülte ve yüksekokul öğrencileri interneti genellikle ödev yapmak, bilgi almak ve araştırma yapmak için, bazen e-posta alıp göndermek ve haberleşme için, nadiren de oyun oynamak ve sohbet etmek için kullanmaktadır. Araştırmaya katılan kullanıcılar interneti yabancı dil öğrenmek, web sitesi güncellemek ve cinsel amaçla daha az kullanmaktadır.

Sonuç olarak ilköğretim okulu mezunu kullanıcılar interneti genellikle kız/erkek arkadaş bulmak ve sohbet etmek için

kullanırken, lise mezunları interneti e-mail alıp göndermek ve oyun oynamak için kullanmaktadır. Yüksekokul veya fakülte öğrencileri ise interneti genellikle bilgi almak, araştırma yapmak ve ödev yapmak için kullanmaktadırlar.

İlköğretim okulu ve lise gruplarının interneti ödev yapmak için kullanmayışının sebebi, araştırmaya katılan bazı kullanıcıların mezun durumda olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca ilköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencilerinin bilgisayarda olduğu gibi interneti de sadece vakit geçirme veya boş zaman değerlendirme, yüksekokul veya fakülte öğrencilerinin ise interneti bilgiye erişme aracı olarak algıladıkları düşünülebilir.

Öte yandan araştırmaya katılan grupların interneti, internet kafelerde sanal seks için çok az kullanıyor olmaları, internet kafe ortamının buna uygun olmadığından veya bu tür bir konuda gerçek düşüncelerden ziyade olması gereken düşünceleri ifade etmiş olmalarından kaynaklanabilir.

Tablo 7'de kullanıcıların internet bağımlılığına ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 7: İnternet Bağımlılığı

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
İnterneti problemlerden kaçmak ya da bunalım, kaygı, sorumluluk veya çaresizliği bastırmak için kullanıyorum.	4,5	2,27	1,81	1,69
İnternete çok vakit ayırdığım için sosyal ilişkilerim, eğitimim, işim veya başka görevlerimi aksatıyorum.	2,50	1,50	1,37	1,44
Çoğunlukla bir önceki internet bağlandığımda yaptıklarımı düşünüp, tekrar internete bağlanmak için sabırsızlanıyorum.	1,77	1,77	1,74	1,59
İnternet kullanımım kesildiğinde kendimi rahatsız, keyifsiz veya sinirli hissediyorum.	1,80	1,80	1,78	1,78
Düşündüğümde daha uzun süre internete bağlı kalıyorum.	2,30	2,30	2,22	2,18
$\bar{X}$ (Toplam)	2,70	1,92	1,78	1,73

Tablo 7'ye göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların internet bağımlılığına yönelik düşünceleri 1,77-4,50; lise mezunu veya öğrencilerinin 1,77-2,30, yüksekokul

öğrencilerinin 1,37-2,20 ve fakülte öğrencilerinin 1,44-2,18 arasında değişmektedir.

Tablo 8: İnternet Bağımlılığına İlişkin Anova Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	18,299	3	6,100	11,89	0,00	1-2, 1-3, 1-4
Grupiçi	241,025	470	0,513			
Toplam	259,324	473				

Tablo 8'deki analiz sonuçları, internet bağımlılığının kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=11,89$, $p<0,05$]. Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre sadece ilköğretim okulu mezunları ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu, diğer gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. İlköğretim mezunlarının toplam puan ortalaması 2,70, lise mezun ve

öğrencilerinin 1,92, yüksekokul öğrencilerinin 1,78 ve fakülte öğrencilerinin 1,73 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç olarak ilköğretim mezunu kullanıcılarda internet bağımlılığı görülürken diğer gruplarda böyle bir sorun yaşanmamaktadır.

Tablo 9'da kullanıcıların genellikle ne zamanlar bilgisayar veya internet kullandıklarına ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 9: Kullanıcıların Bilgisayar/İnternet Kullanım Zamanları

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Ödevim olduğu zamanlarda.	1	1,63	3,65	3,65
Tatillerde.	1	2,57	2,86	3,13
Boş zamanlarımda.	3,75	3,27	3,25	3,20
Her fırsatta.	2	1,87	1,92	1,76
İşlerimi ertelerim ve internet için zaman ayırıyorum.	1	1,27	1,40	1,27
Bilgisayar veya internet başında zamana hakim olamıyorum.	1	1,57	1,96	1,87
$\bar{X}$ (Toplam)	1,62	1,86	2,50	2,48

Tablo 9'a göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların bilgisayar/internet kullanım zamanlarına yönelik düşünceleri 1-3,75; lise mezunu veya öğrencilerinin

1,27- 3,27, yüksekokul öğrencilerinin 1,40- 3,65 ve fakülte öğrencilerinin 1,27 – 3,65 arasında değişmektedir.

Tablo 10: Kullanıcıların Bilgisayar/İnternet Kullanım Zamanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	48,139	3	16,046	49,06	0,00	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
Grupiçi	153,697	470	0,327			
Toplam	201,836	473				

Tablo 10'daki analiz sonuçları, internet kullanım zamanlarının, kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=49,06$, $p<0,05$]. Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre ilköğretim okulu mezunları ile yüksekokul ve fakülte mezunları arasında ve lise mezun veya öğrencileri ile yüksekokul ve fakülte mezunları arasında anlamlı bir fark olduğu, ilköğretim okulu mezunları ile lise mezun veya öğrencileri arasında bir fark olmadığı belirlenmiştir.

İlköğretim okulu ve lise mezunları bilgisayar ve interneti genellikle boş zamanlarında kullanırken, yüksekokul ve

fakülte öğrencileri buna ek olarak ödevleri olduğu zaman ve tatillerde kullanmaktadır.

Sonuç olarak ilköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencilerinin internet ve bilgisayarı bir boş zaman değerlendirme aktivitesi olarak gördükleri, yüksekokul ve fakülte öğrencilerinin ise aynı zamanda bilgi kaynağı olarak da gördükleri söylenebilir.

Tablo 11'de kullanıcıların genellikle ne tür oyunlar tercih ettiklerine ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 11: Kullanıcıların Tercih Ettikleri Oyunlar

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Araba yarış oyunları.	1	1,80	2,19	2,04
Macera oyunları.	1	1,70	2,02	1,94
Savaş oyunları.	1	2	1,86	1,60
Simülasyon oyunları.	1	1,50	1,51	1,20
Spor oyunları.	2,75	2,77	2,08	1,85
Strateji oyunları.	1	2	2,05	1,95
Şans oyunları.	2	1,27	1,96	1,51
Zeka geliştirme oyunları.	1	2,03	2,96	1,77
$\bar{X}$ (Toplam)	1,34	1,88	2,08	1,86

Tablo 11'e göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların oyun tercihlerine yönelik düşünceleri 1-2,75; lise mezunu veya öğrencilerinin 1,27-2,77, yüksekokul

öğrencilerinin 1,51-2,08 ve fakülte öğrencilerinin 1,20-2,04 arasında değişmektedir.

Tablo 12: Kullanıcıların Tercih Ettikleri Oyunlar İlişkin ANOVA Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	10,360	3	3,453	6,32	0,00	1-2, 1-3, 1-4
Grupiçi	256,533	470	0,546			
Toplam	266,894	473				

Tablo 12'deki analiz sonuçları, oyun tercihlerinin kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=6,32$, $p<0,05$]. Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre ilköğretim okulu mezunları ile lise, yüksekokul ve fakülte mezunları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

İlköğretim okulu ve lise mezunları spor ve şans oyunlarını tercih ederken lise mezunu ve öğrencileri spor oyunlarının

yanı sıra, savaş, strateji, zeka geliştirici oyunlar ve araba yarışlarını tercih etmektedir. Yüksekokul ve fakülte öğrencilerinin tercihleri benzer olup, spor oyunlarının yanı sıra strateji, macera ve araba yarışlarını tercih ettikleri görülmektedir.

Kullanıcıların, bilgisayar oyunlarına, özellikle savaş ve şans oyunlarına karşı belirgin eğilimleri görülmemektedir.

Tablo 13'de kullanıcıların internette genellikle kimlerle sohbet ettikleri ile ilgili veriler sunulmuştur.

Tablo 13 Öğrencilerin İnternette Genellikle Kimlerle Sohbet ettiği

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Ailemle.	1	2,47	2,96	2,80
Arkadaşlarımla.	1,75	3,23	3,64	3,78
Kız/erkek arkadaşım.	3	3,20	3,11	2,60
Tanımadığım insanlarla.	3,50	1,53	1,64	1,53
$\bar{X}$ (Toplam)	2,31	2,60	2,83	2,67

Tablo 13'e göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların kimlerle sohbet etmeyi tercih ettiklerine yönelik düşünceleri 1-3,50; lise mezunu veya öğrencilerinin

1,53-3,23, yüksekokul öğrencilerinin 1,64-3,64 ve fakülte öğrencilerinin 1,53-3,80 arasında değişmektedir.

Tablo 14 Öğrencilerin İnternette Genellikle Kimlerle Sohbet ettiğine İlişkin ANOVA Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	6,299	3	2,100	2,93	0,06	Yok
Grupiçi	336,485	470	0,716			
Toplam	342,784	473				

Tablo 14'deki analiz sonuçları, katılımcıların kimlerle sohbet etmeyi tercih ettiklerine ilişkin toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$F_{(3-470)}=2,93$, $p>0,05$]. Ancak tablo 13'deki ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu mezunu katılımcıların genellikle tanımadığı insanlarla sohbet etmeyi tercih ettikleri, diğer katılımcıların ise tanımadıkları insanlarla sohbet etmedikleri, ilköğretim okulu mezunlarının arkadaşları ile sohbet etmedikleri, diğer katılımcıların ise genellikle arkadaşlarıyla sohbet ettikleri görülmektedir.

Sonuç olarak ilköğretim okulu mezunu katılımcıların interneti kullanarak yeni arkadaş edinmeye çalıştıkları, diğer katılımcıların ise interneti, mevcut arkadaşları ile iletişim kurma için kullandıkları söylenebilir. Bu duruma göre ilköğretim okulu mezunlarının gerçek yaşamda arkadaş bulmakta veya yüz yüze iletişim kurmakta bir miktar sıkıntı yaşadıkları, bu yüzden sanal ortamı tercih ettikleri düşünülebilir.

Tablo 15'de öğrencilerin internette genellikle hangi konularda sohbet ettiği ile ilgili veriler sunulmuştur.

Tablo 15 Öğrencilerin İnternette Genellikle Sohbet Ettiği Konular

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Okulla ilgili konular.	1	1,83	2,81	2,95
Güncel konular.	3,25	2,97	3,19	3,30
Normal yaşamda insanlarla konuşmaya çekindiğim özel konular.	4,15	2,23	1,47	1,70
Cinsel konular	1,75	1,57	1,17	1,25
$\bar{X}$ (Toplam)	2,62	2,15	2,15	2,30

Tablo 15'e göre ilköğretim okulu öğrencilerinin 1,57-2,97, yüksekokul mezunu katılımcıların hangi konularda öğrencilerinin 1,17-3,19 ve fakülte sohbet etmeyi tercih ettiklerine yönelik öğrencilerinin 1,25-3,30 arasında düşünceleri 1-4,15; lise mezunu veya değişmektedir.

Tablo 16 Öğrencilerin İnternette Genellikle Sohbet ettiği Konulara İlişkin ANOVA Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	5,616	3	1,872	50,070	0,002	1-2, 1-3
Grupiçi	173,535	470	0,369			
Toplam	179,151	473				

Tablo 16'daki analiz sonuçları, sohbet konularının kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=50,070$, $p<0,05$]. Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre ilköğretim okulu mezunları ile lise ve yüksekokul mezun veya öğrencileri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Tablo 15'deki ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu mezunlarının genellikle normal yaşamda insanlarla konuşmaya çekindikleri özel konulardan konuşmayı tercih ettikleri, lise

mezunlarının nadiren ve diğer katılımcıların ise bu tür konuları asla konuşmadıkları görülmektedir. Katılımcıların tamamı bazen güncel konulardan, bazen de okul ile ilgili konulardan konuştukları görülmektedir.

İlköğretim okulu mezunlarının normal yaşamda bazı konuları konuşmaya çekindikleri, dolayısıyla iletişim becerilerinde sıkıntı çektikleri ve bu eksikliklerini de internet aracılığıyla gidermeye çalıştıkları söylenebilir.

Tablo 17'de kullanıcıların internette genellikle hangi siteleri tercih ettiği ile ilgili veriler sunulmuştur.

Tablo 17 Öğrencilerin Genellikle Hangi Siteleri Tercih Ettikleri

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
Akademik (Bilimsel) siteler	1	2,20	3,05	3,08
Astroloji siteleri.	1	1,67	2,36	2,23
Cinsellik içeren siteler.	1	1,23	1,19	1,26
Forum siteleri.	1	1,83	2,01	1,99
Haber siteleri.	2,75	2	2,96	3,11
İslami siteler.	1,25	1,43	2,33	2,31
Kitap tanıtım siteleri.	1,50	1,27	2,47	2,87
Kumar-bahis siteleri.	2,25	1,37	1,34	1,17
Mizah siteleri.	1,25	1,80	2,81	2,67
Müzik siteleri.	2	2,70	3,16	3,17
Okul siteleri.	1	1,57	3,22	3,04
Oyun siteleri.	1,75	1,93	2,23	1,91
Ödev siteleri.	1	1,67	3,49	3,18
Resim siteleri.	1	1,57	2,42	2,34
Rüya Tabirleri ile ilgili siteler.	1	1,13	2,10	1,98
Sağlık siteleri.	2,50	1,43	3,35	2,56
Sohbet siteleri.	3	2,57	2,14	1,85
Spor siteleri.	1	2,17	2,27	1,94
Şiir siteleri.	1	1,70	2,23	2,45
Teknoloji siteleri.	1	2	2,79	2,69
$\bar{X}$ (Toplam)	1,51	1,76	2,49	2,38

Tablo 17'ye göre ilköğretim okulu mezunu katılımcıların tercih ettikleri sitelere yönelik düşünceleri 1-3; lise mezunu veya öğrencilerinin 1,13-2,57,

yüksekokul öğrencilerinin 1,19-3,49 ve fakülte öğrencilerinin 1,26-3,18 arasında değişmektedir.

Tablo 18 Öğrencilerin Genellikle Hangi Siteleri Tercih Ettikleri İlişkin ANOVA Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	55,118	3	18,373	57,130	0,000	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
Grupiçi	151,148	470	0,322			
Toplam	206,266	473				

Tablo 18'deki analiz sonuçları, web sitesi tercihlerinde, kullanıcıların mezun oldukları veya öğrenim görmekte oldukları eğitim düzeyi bakımında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(3-470)}=57,130$, $p<0,05$]. Yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre ilköğretim okulu mezunları ile yüksekokul ve fakülte öğrencileri arasında ve lise mezunları ile

yüksekokul ve fakülte öğrencileri arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Tablo 17'deki ortalamalar incelendiğinde ilköğretim okulu mezunlarının bazen sağlık, haber ve sohbet sitelerini, lise mezun veya öğrencilerinin bazen müzik, nadiren de sohbet sitelerini tercih ettikleri görülmektedir. Ancak yüksekokul ve fakülte öğrencilerinin genellikle ödev, bazen de akademik, haber,

müzik, okul ve sağlık sitelerini tercih ettikleri görülmektedir.

Kullanıcıların özellikle vakit geçirmek için web sayfaları arasında gezinmek yerine, sohbet ettikleri ve bunun için sohbet sitelerinin yanı sıra msn, skype gibi yazılımları kullandıkları, dolayısıyla web sitelerine çok rağbet etmedikleri düşünülebilir. Ayrıca katılımcıların

cinsellik, kumar ve bahis sitelerini tercih etmedikleri görülmekle birlikte, cinsellik içeren web sitelerine rağbetin yüksek olması, kullanıcıların cinsellikle ilgili konularda açık olmadıkları şeklinde düşünülebilir.

Tablo 19’da katılımcıların bilgisayar başında geçirdikleri zamana ilişkin veriler sunulmuştur.

Tablo 19 Öğrencilerin Bilgisayar Başında Geçirdikleri zaman

Değişken	$\bar{X}$ (1 İlköğretim)	$\bar{X}$ (2 Lise)	$\bar{X}$ (3 Y.Okul)	$\bar{X}$ (4 Fakülte)
$\bar{X}$ (Toplam)	3,75	4	2,14	2,11

Ankette katılımcıların bilgisayar başında ne kadar zaman geçirdiklerini belirlemeye yönelik olarak “haftada 1-2 saat”, “4-5 saat”, “9-10 saat”, “14-15 saat”, “20 saat”, “20 saatten fazla” ve “harçlığım yettiği kadar” seçenekleri sunularak, en azdan en fazlaya kadar puanlanmıştır.

Tablo 19’da bu puanların ortalamaları verilmiştir: İlköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencilerinin ortalama haftada 14-15 saat, yüksekokul ve fakülte mezunlarının ise haftada 4-5 saat bilgisayar başında zaman geçirdikleri görülmektedir.

Tablo 20 Öğrencilerin Bilgisayar Başında Geçirdikleri zamana İlişkin Anova Sonuçları

V.Kaynağı	KT	SD	KO	F	p	Fark
Gruplararası	373,841	3	124,614	50,221	0,000	1-3, 1-4,
Grupiçi	1166,210	470	2,481			2-3, 2-4
Toplam	1540,051	473				

Tablo 20’deki analiz sonuçlarına göre ortalamalardaki bu farkın anlamlı olduğu [$F_{(3-470)}=50,221$, $p<0,05$] ve yapılan Scheffe (Büyüköztürk, 2001, s.48) testi sonuçlarına göre bu farkın ilköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencileri ile yüksekokul ve fakülte mezunları arasında olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuca göre ilköğretim okulu ve lise mezun veya öğrencilerinin bilgisayar başında yüksekokul ve fakülte mezunlarından daha fazla zaman geçirdikleri söylenebilir.

Sonuç olarak bilgisayar ve interneti özellikle boş zaman geçirmek için kullanan kullanıcıların zamana hakim olmakta

güçlük çektikleri, özellikle ilköğretim okulu mezunu kullanıcıların tablo 6'daki sonuçlara da dayanarak bağımlı duruma geldikleri düşünülebilir.

4. Sonuç ve Tartışma

İlköğretim okulu mezunu kullanıcılar bilgisayar ve interneti boş zamanlarında spor oyunları oynamak, müzik dinlemek, kız/erkek arkadaş edinmek, kız/erkek arkadaşları ve tanımadığı insanlarla güncel konularda ve normal yaşamda insanlarla konuşmaya çekindikleri özel konularla ilgili sohbet etmek, haber, kumar-bahis ve sağlık sitelerine girmek için haftada ortalama 14-15 saat süreyle kullanmaktadırlar.

Eğitim düzeyi düşük olan bireylerin iletişim becerilerinde de yetersizlikler olması doğal bir sonuçtur. Bu iletişim ihtiyacını karşılamak için düşük düzeyde eğitim almış insanlar, interneti kullanmakta ve kullanırken de kendilerine sanal bir kimlik oluşturarak, normal yaşantılarında konuşamadıkları her şeyi, bu sanal kimliğin arkasına saklanarak ifade etmektedirler. Kendilerini bu şekilde kolay ifade etme duygusu bir süre sonra bağımlılığa dönüşmektedir.

Lise mezun veya öğrencileri bilgisayar ve interneti boş zamanlarında spor ve zeka geliştirici oyunlar oynamak, müzik dinlemek ve internette; e-posta alıp göndermek, kız/erkek arkadaş edinmek, arkadaşları ile güncel konularda sohbet

etmek, müzik ve mizah sitelerine girmek için haftada ortalama 14-15 saat süreyle kullanmaktadırlar.

Bu durumda lise öğrenci veya mezunları bilgisayar ve interneti haberleşme ve boş zaman değerlendirme aktivitesi olarak kullanmaktadır. Her ne kadar araştırma ve bilgi edinme gibi amaçlar için kullanmıyor olsalar da, haberleşme ve boş zaman değerlendirme etkinliği olarak bilgisayar ve internetin kullanımı, bilgi toplumu gerekleri içerisinde değerlendirilebilir.

Yüksekokul ve fakülte öğrencileri bilgisayarı ve interneti genellikle ödevleri olduğunda veya boş zamanlarında ödev yapmak, ders çalışmak, müzik dinlemek ve internette; araştırma yapmak, haberleşme, aileleri ve arkadaşları ile güncel konularla ilgili sohbet etmek, akademik, müzik, okul, ödev ve sağlık sitelerine girmek için haftada ortalama 4-5 saat süreyle kullanmaktadırlar.

Lisans eğitimi bireylere mesleki uzmanlık kazandıran bir eğitim sürecidir ve bireylerin kendi mesleklerinde daha fazla bilgi edinme ihtiyacını karşılamak, bilgisayar ve internetin asıl amacıdır. Bu çerçevede yüksekokul ve fakülte öğrencileri bilgisayarı ve interneti bilgi toplumu gerekliliklerine uygun olarak kullanmaktadır.

Özellikle ilköğretim okulu mezunları interneti problemlerden kaçmak ya da

bunalım, kaygı, sorumluluk veya çaresizliği bastırmak için kullanılmaktadırlar. Ayrıca, internette düşündüklerinden daha uzun kaldıkları ve internette harcanan zaman yüzünden sosyal yaşamlarında bazı sıkıntılarla karşılaştıklarını söylemektedirler.

Buradan hareketle ilköğretim okulu mezunu kullanıcılarda internet bağımlılığı görülmektedir. Günümüzde internet bağımlılığı bir hastalık olarak tanımlanmış, tanı ve tedavi yolları önerilmiştir.

Bilgisayar ve internet kullanım alışkanlıkları, eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir. Bilgisayar ve internet, eğitim düzeyi arttıkça, bilgi toplumunun gereklerine uygun olarak kullanılmakta; ancak eğitim düzeyi düştükçe, amacı dışında kullanılmaktadır. Ayrıca eğitim düzeyi düştükçe bilgisayar ve internet bağımlılığı söz konusu olmaktadır.

Bu durum bilgisayar ve internetin nasıl, ne zaman, ne kadar süreyle ve ne için kullanılması gerektiğinin öğretilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

5. Öneriler

Özellikle genç nüfusun internet kafelere gitmelerini engellemek, yasaklamak veya polisiye tedbirlerle internet kafeleri kontrol altına almak yerine:

Tüm eğitim kademelerinde seçmeli veya zorunlu olarak verilen bilgisayar derslerinin içeriğine bilgi toplumunda

bilgisayar ve internetin kullanım amaçları, bilgisayar etiği, bilgi çağının etik sorunları, bilgisayar ve internet bağımlılığı, bağımlılıktan korunma yolları gibi konular eklenmelidir. Ailelerin çocuklarını bilgisayar ve internetten kaynaklanan problemlerden koruyabilmelerine yönelik olarak, okullarda aile eğitim seminerleri düzenlenmelidir.

Örgün eğitimin dışındaki bireylere ulaşabilmek için yaşam boyu eğitim çerçevesinde kitle iletişim araçları, broşür, afiş, poster vb. yollarla bilgisayar ve internetin ne amaçla ve nasıl kullanılması gerektiğine yönelik yaygın eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.

İnternet kafe işletmecilerine yönelik olarak birinci ve ikinci paragraflarda ifade edilen konuları içeren sertifikasyon programları uygulanarak, internet kafelerin ruhsatlanması sürecinde bu sertifika aranmalıdır.

Bilgi toplumunun gereklerine uygun olarak bilgisayar ve internet kullanımını yaygınlaştırmak ve toplumsal bilinci geliştirmeye yönelik olarak, yukarıdaki maddelerde önerilen hususların gerçekleştirilmesinde eşgüdümü sağlamak ve toplumsal değerleri zedeleyebileceği düşünülen internet yayınlarını kontrol altına almak gibi faaliyetleri yürütmek üzere müstakil bir kurum oluşturulmalıdır.

6. Kaynaklar

- Aktaş, P. (2004). İnternet kafeler 10 yaşında. (<http://www.milliyet.com> adresinden 13.03.2007 tarihinde ulaşılmıştır.)
- Andiç, Y. (2002). İnternet Cafeler Nereye Gidiyor? VIII. "Türkiye'de İnternet" Konferansı. İstanbul: 19–21 Aralık.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). **Deneyisel Desenler: Öntest Sontest Kontrol Gruplu Desen.** (Birinci Baskı). Ankara: PegemA Yayınları.
- Güneş, A. (2006) Bilgisayar I: Temel Bilgisayar Becerileri. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karasar, N. (1993). **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler,** Üçüncü Basım, Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye.
- MEB. (2004). 18.08.2004 ve 12602 sayılı İnternet Eğitimi Başlıklı Genelge. (<http://www.meb.gov.tr>. adresinden 12.03.2007 tarihinde erişilmiştir).
- Taşpınar, M., Gümüş, Ç. (2005). Ülkemizde İnternet Kafelerin Ortam Ve Kullanıcı Profili: Bilgi Toplumu Açısından Değerlendirme (İşletmeciler, Müşteriler, Emniyet Ve Milli Eğitim İdarecileri Yönüyle). Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Güz, C.4 S.14 (80-93) (www.e-soSDer.com adresinden 12. Mart 2007' de erişilmiştir).
- TÜİK. (2005). Cinsiyete göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranları. (www.tuik.gov.tr. Adresinden 12.03.2007 tarihinde erişilmiştir).
- Uzunoğulları, C. (2006). Türkiye'de internet nasıl kullanılıyor. (<http://www.probil.com.tr> adresinden 12.03.2007. tarihinde erişilmiştir).
- Wu, C.S. and Cheng, F.F.(2007). Internet Café Addiction of Taiwanese Adolescents. Cyberpsychology & Behavior, Volume 10, Number 2.